

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji . . .	2,55 zł.
Z odnośnikiem i w agencjach . . .	2,65 „
Na pocztę, już z odnośnikiem . . .	2,91 „
Kwartalnie w ekspedycji . . .	7,65 „
Na pocztę już z odnośnikiem . . .	8,73 „

Strajki Inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu — części kwoty abonamentowej. —

OGŁOSZENIA:

od wiersza 6-cio lam. lub jego miejsca 15 gr. w dziale ogłoszeniowym, od wiersza mm. 3 lam. lub jego miejsca 40 gr. w dziale redakcyjnym. Z zagranicy 100% drożej.

Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Poniedziałek: Pla yda m.
Wtorek: Brunona w.

CHOJNICE, wtorek dnia 6 października 1931 r.

Słońca wschód 5.44 zachód 17.05
Księżycy wschód 23.48 zachód 15.50

Więści o krótkiej treści

Japońskie aeroplany bombardują miasta

Czang - Czun. — Koszary w Pei - Szan i Czeng-Tse, leżące w pobliżu linii kolejowej Mukden-Hai-Lung, zostały jakoby całkowicie zniszczone przez aeroplany japońskie, które rzuciły wczoraj bomby na oddziały wojsk chińskich. Ofiarami bombardowania padło podobno 200 żołnierzy.

Katastrofalna powódź w Chinach

Szanghai. W prowincji Juennan wody występujących z brzegów rzek zalały 5000 mil kwadratowych. Ofiar w ludziach ma być 25.000 a przeszło 300.000 osób pozostaje bez dachu nad głową.

Krwawe rozruchy w Hiszpanii

Madryt. — Do bardzo poważnych rozruchów doszło w szeregu miejscowości między autonomistami a policją. Rozruchy chwilowo zostały stłumione lecz połało się przytem wiele krwi i sytuacja nadal jest niezwykle naprężona wobec wzburzenia tłumów.

Koło Walencji policja nie mogąc przy pomocy broni białej rozproszyć rewolucjonistów oddała szereg salw w górę oraz w tłum. Są zabici oraz wielu rannych.

W miejscowości Pocoblanco koło Cordoby w czasie szarży żandarmów na tłum zostało również wielu ludzi rannych i poturbowanych.

Znowu krwawa zbrodnia rabunkowa

Chełmno. — W czwartek rano dokonano zamachu morderczego w celach rabunkowych na rzeźnika Jana Karaśkiewicza z Dąbrowy Chełmińskiej. Do domu Karaśkiewicza przybyło dwóch osobników, którzy zaproponowali mu kupno bydła. Celem dokonania transakcji udał się Karaśkiewicz wraz z osobnikami do Grzyna. Jechali rowerami. W drodze, obok lasu pod Grzyinem jadący z tyłu bandyci oddali nagle do Karaśkiewicza dwa strzały, z których jeden ugodził go w głowę, drugi zaś w kark. Karaśkiewicz padł na ziemię bez przytomności. Bandyci zrabowali swej ofierze 500 zł. oraz rower i odjechali w kierunku Bydgoszczy.

Bezprzytomnego Karaśkiewicza odkryto dopiero po dwóch godzinach. W stanie b. groźnym (naruszony został mózg) przewieziono go do kliniki w Bydgoszczy. Za bandytami urządzono pościg, policja jest podobno na ich tropie.
Sp. Karaśkiewicz zmarł.

Przemówienie p. prezesa Rady Ministrów Aleksandra Prystora na otwarciu sesji sejmowej (Dokończenie)

Oszczędności budżetowe na 400 milionów zł

Ustawa skarbowa z dnia 21 marca 1931 r. na rok budżetowy 1931-32 ustaliła wydatki na sumę 2.865.880 tys. zł., dochody na sumę 2.866.711 tys. zł. Jednakże wyniki budżetowe 1930-31 r., jak również pierwsze miesiące bieżącego roku gospodarczego wykazały, że wykonanie budżetu w tej wysokości nie jest możliwym.

Droga kompresji wydatków, zarówno osobowych jak i rzeczowo-administracyjnych oraz inwestycyjnych, został budżet tegoroczny obniżony o sumę zgorą 400 milj. zł. Należy jednak mieć na uwadze, że wydatki na pomoc dla bezrobotnych wzrosną prawdopodobnie poważnie ponad przewidywaną w budżecie sumę. Mimo to wydatki tegoroczne zamkną się w sumie poniżej 2,5 miljarda złotych.

Sądze, że nie potrzebuję Panów zapewniam o tem, że podjęcie szeregu decyzji w tej dziedzinie, jak np. o cofnięciu dodatków inwalidom i urzędnikom — nie przyszło mi łatwo. Uważałem jednak, że sprawa szybkiego i skutecznego zapewnienia równowagi budżetowej jest najwyższym nakazem chwili.

Deficyty budżetowe maleją

Pozostawiając przedstawienie szczegółowe sprawy wydatków i dochodów Skarbu Państwa w bieżącym okresie budżetowym Panu Ministrowi Skarbu, ograniczam się do stwierdzenia, że dochody, pierwszych pięciu miesięcy w stosunku do takiegoż okresu w roku ubiegłym spadły o 15,3 proc. wydatki zaś o 4,8 proc. Deficyt ogólny tych pięciu miesięcy wyniósł 115,6 milj. zł. Analizując jednak sumy miesięczne tego deficytu możemy stwierdzić fakt niezbitny: że dzięki przedsięwziętym środkom oszczędnościowym deficyty budżetowe maleją w ostatnim czasie z miesiąca na miesiąc.

Wynosiły one: w kwietniu 21,1 milj. zł., w maju 12,1 milj. zł., w czerwcu 43,6 milj. zł., w lipcu 25,4 milj. zł. i w sierpniu 13,4 milj. zł.

Wysokość deficytu czerwcowego jest najlepszym wskaźnikiem, że ostatnie, najdotkliwsze zarządzenia oszczędnościowe, które umożliwiły korzystny zwrot w tej dziedzinie, przedsięwziął Rząd w samą porę.

W tej dziedzinie możemy wskazać na fakty takie, jak działalność banków polskich, zwłaszcza na terenie W. M. Gdańska, w okresie, gdy banki niemieckie i gdańskie zmuszone były do czasowego zawieszenia swe działalności lub to, że Polska jest jedynym państwem Euron. Środkow.; t r o d października r. ub. nie podniosło stopy dyskontowej banku emisyjnego.

Możemy wskazać na to, że wśród powszechnych wstrząsów i wahań złoty polski żadnym wahaniami

nie podlegał i że krótkotrwała haussa na banknoty dolarowe w lipcu rb. załamała się całkowicie, przynosząc dotkliwie straty tym którzy w niej brali udział.

Sądze, że przytoczone powyżej przykłady dostatecznie świadczą o tem, że polityka finansowa państwa, Banku Emisyjnego i wogóle całego polskiego aparatu kredytowego okazała się przezorną i słuszną i że zdała egzamin w tych decydujących dla Państwa chwilach, wypełniając swe zadanie całkowicie.

Pozwala to nam z otuchą patrzeć w przyszłość bowiem uczyniliśmy i czynimy nadal wszystko, co było w naszej mocy, ażeby nie tylko przerwać kryzys, lecz i możliwie szybko z niego się wydzignąć.

Od finansów przejdziemy teraz do rolnictwa.

Walka rządu z kryzysem w rolnictwie

Rolnictwo, pod względem ludnościowym stanowi u nas 72 proc., czyli przeszło 22 milj. głów.

Taka zawodowa struktura ludności naszego kraju mówi nam, że losy innych dziedzin życia gospodarczego ściśle związane są z losami rolnictwa.

Równorzędnie z zarządzeniami natury organizacyjnej i finansowej zastosowano środki kredytowe mające bezpośrednio wpłynąć na stosunki rynkowe.

Stwierdzić można, że zarządzenia Rządu pozwoliły całkowicie osiągnąć główny cel izolowania się od najgwałtowniejszych fal kryzysu światowego. Rząd zdaje sobie doskonale sprawę, że środki te nie zapewniają pełnej rentowności produkcji rolnej stwierdzić wszakże należy, iż w dobie obecnego katalizmu światowego rolnictwo nasze, dzięki przewidywanej i konsekwentnej polityce gospodarczej rządu, wyjdzie z tego kryzysu i wcześniej i z większą stosunkowo łatwością jak rolnictwo innych krajów.

W ten sposób przedstawiają się więc tendencje pracy rządu na tych odcinkach życia gospodarczego które wyżej nazwałem odcinkami w dobie obecnego kryzysu najważniejszymi ze względu na to że zarówno jeden jak i drugi posiadają dla przebiegu kryzysu gospodarczego w naszym kraju podstawowe znaczenie.

Przemysł, handel i rzemiosło

Jeśli chodzi o inne dziedziny życia gospodarczego — przemysł, handel, rzemiosło — to poza opieką normalną, jakiej dziedzinie tej doznają ze strony Rządu, zwracamy szczególną uwagę na organizacyjne wzmocnienie tych dziedzin.

Jednym z ważniejszych sposobów ożywienia przemysłu i handlu w okresach kryzysu są roboty publiczne o charakterze inwestycyjnym. Mają one to do siebie, że zużywają stosunkowo dużą ilość pracy a więc podnoszą siłę nabywczą szerokich mas ludności na artykuły pierwszej potrzeby. Należy jednak zauważyć, że wymagają one jednorazowej mobilizacji wielkich sum, na które nie mogą się zdobyć państwa znacznie zasobniejsze od nas w kapitały.

Wbudzecie 1931-32 wyasygnowaliśmy z wielkim wysiłkiem około 300 milj. zł. na inwestycje budowlane, drogowe, kolejowe, meljoracyjne etc. zdaje sobie dokładni sprawę, iż zwłaszcza inwestycje budowlane mają kluczowe znaczenie dla sytuacji w przemyśle.

Drugą obok robót inwestycyjnych formą pomocy dla przemysłu jest akcja rządu, zmierzająca do racjonalnego wykorzystania wpływu na zatrudnienie i podtrzymanie wpływu na zatrudnienie i podtrzymanie życia przemysłowego w drodze zamówień i dostaw rządowych. Wiąże się z tem również specjalna forma pomocy dla przemysłu, którą rząd od paru lat konsekwentnie prowadzi. Jest to, że tak powiem, pomoc doraźna, mająca charakter zapobiegawczy, a podlegająca na wydawaniu zamówień rządowych tym ośrodkom przemysłu, w których najbardziej wzrasta lub grozi bezrobocie. Wreszcie

Encyklika papieska o kryzysie światowym

Rzym. — Ojciec św. ogłosił w sobotę wieczorem nader ważną encyklikę o wielkim kryzysie światowym i ciężkim położeniu całego świata, o bezrobociu i rozbrojeniu. Papież ubolewa szczególnie nad losem dzieci, będących niewinnymi ofiarami nader smutnych warunków życiowych. Dlatego wzywa Ojciec św. do krucjaty miłosierdzia i pomocy, aby biednym dzieciom dać chleba — Nie na ostatnim miejscu — mówi Papież — jest przyczyną kryzysu owe zbrojenie się na wyścigi, pochłaniające ogromne sumy, któreby w innych warunkach mogły być przeznaczone na cele publiczne. Dlatego wzywa Ojciec św. i ponawca nawoływania swego Poprzednika, których dotąd należycie nie wzięto do serca, i prosi

Biskupów, ażeby używając wszystkich środków, z ambon i za pomocą prasy świat pouczyć, jak bardzo koniecznym jest rozbrojenie.

Papież życzy sobie, ażeby w każdej diecezji biskupi stanowili ośrodek miłosierdzia chrześcijańskiego i rozdziału środków pomocy dla ubogich.

Encyklika, przepojona silnym duchem socjalnym, podobnie, jak encyklika majowa, zwraca się do przedsięwzięcia z prośbą ażeby w tem strasznym położeniu nie opuszczali robotników i sprawiedliwie ich opłacali. W nauce chrześcijańskiej o sprawiedliwość ci socjalnej i wyrównaniu socjalnym upatruje ona je dny ratunek w kryzysie obecnym.

dla tych również względów wydawane są w miarę możliwości zamówienia płatne z przyszłych budżetów, zwykle dyskontowane przez przemysł, który może uzyskiwać kredyty bankowe prywatne lub też banków państwowych.

W dobie przesilen gospodarczych występują ze szczególną siłą organizacyjne niedomagania przemysłu i handlu. Rząd więc ze zdwojoną uwagą obserwuje te niedomagania i we wszystkich tych wypadkach, kiedy ku temu zachodzi potrzeba, używa całego swojego wpływu w celu uporządkowania przyczynowych odcinków życia gospodarczego.

Muszę tu wyraźnie stwierdzić, że rząd stoi na stanowisku popierania wszelkimi środkami, znajdującymi się w jego dyspozycji, rozwoju organizacyj przemysłowych i handlowych.

W związku z powyższym rząd studjuje sprawę form, w jakie winienby być ujęty nadzór nad rozwojem i działalnością organizacyj gospodarczych.

Zagadnienia międzynarodowe

W związku z powyższymi zagadnieniami naszego życia gospodarczego pragnę wskazać na pewne, wiążące się z nimi, zagadnienia międzynarodowe.

W dziedzinie stosunków międzynarodowych na czoło wszystkich problemów wysunął się głęboki kryzys finansowy Niemiec i Anglii, który w dalszych swych reperkusjach angażuje poważnie inne kraje.

Jest rzeczą zrozumiałą, że wszystkie te trudności gospodarcze, które ma skutek kryzysu zaistniały na terenie międzynarodowym, musiały podważyć nie tylko poszczególne dziedziny życia gospodarczego, lecz także i same zasady, na których dotychczas oparte były międzynarodowe stosunki gospodarcze.

Narody, szukające wyjścia z wytworzonej sytuacji, niejednokrotnie próbują je znaleźć na gruntowych zmianach zasad swoich umów handlowych. Mam tu na myśli próby układów preferencyjnych w jawnych lub zamaskowanych formach. Jest rzeczą oczywistą, że próby te znajdują się w zasadniczej sprzeczności z dotychczasowymi zasadami układów handlowych, opartych o klauzulę największego uprzywilejowania.

My ze swej strony nie mamy powodu do automatycznego trwania przy jakiejś doktrynie z chwilą, gdy pomiędzy tą doktryną a życiem zaczyna się wytworzać rozbieżność. Pragniemy i dążymy do zrealizowania najszerzej ujętej współpracy międzynarodowej. Jeżeli jednak w stosunkach międzynarodowych rozwijać się zaczyna i umacniają systemy sprzeczne z dotychczasowymi zasadami, to Rząd polski, zdając sobie sprawę z tego, że jego polityka gospodarcza musi stać na straży interesu gospodarczego narodowego i walczyć o ten interes w takich warunkach, jakie się w systemie międzynarodowym kształtują, — będzie musiał dostosować swą politykę do warunków zmieniających.

Oto w ogólnych zarysach przegląd warunków, w jakich się odbywa praca rządu i tendencji, które mi rząd w swej pracy się kieruje.

Walka Rządu z klęską bezrobocia

Zagadnienie bezrobocia, do którego odnosi się ów kompleks ustaw, przedłożonych Sejmowi i znajdujących się na porządku dziennym tego posiedzenia, związane jest najściślej z sytuacją na tych odcinkach życia gospodarczego, które starałem się tu zobrazować. Praca nad polepszeniem tej sytuacji jest też w gruncie rzeczy najbardziej istotną pracą nad polepszeniem tej sytuacji jest też w gruncie rzeczy najbardziej istotną pracą nad zwalczaniem bezrobocia. Poza tą pracą jedno istnieje jako zagadnienie do pewnego stopnia samodzielnie i odrębne, sprawa pomocy dla bezrobotnych i sprawa zastosowania w obecnych warunkach specjalnych, wyjątkowych środków, któreby mogły zarówno przeciwdziałać wzrostowi bezrobocia, jak i łagodzić jego skutki.

Rząd zdaje sobie sprawę z tego, że pomoc okazana bezrobotnym w ramach dotychczasowych, mimo wielkich ofiar Skarbu, nie jest wystarczająca w stosunku do rozmiarów klęski.

Należało więc uruchomić pomoc specjalną. Lecz w tym celu trzeba było sięgnąć do źródeł nadzwyczajnych, na których można było ją oprzeć. Te okoliczności zdecydowały, że rząd wystąpił z szeregiem projektów, mających na celu uzyskanie środków specjalnych na rozszerzenie pomocy dla bezrobotnych.

W zakresie rozporządzeń — minister komunikacji wprowadził na okres 6 miesięcy dopłaty do biletów kolejowych, kwitów bagażowych i przesyłek wagonowych. Jednocześnie minister Poczty i Telegrafów wprowadził na ten sam okres dodatkowe opłaty pocztowe oraz dopłaty do abonamentów radiowych i telefonicznych.

Wpływy z tych dopłat przeznaczone zostaną na rzecz dodatkowej pomocy dla bezrobotnych. W wyniku wspomnianych uchwał Rady Ministrów przygotowane zostały również wnioski ustawodawcze, zmierzające w tym samym kierunku, a znajdujące się dziś na porządku dziennym Wysokiej Izby.

Są to: projekt ustawy o nadzwyczajnym dodatku do państwowego podatku dochodowego, z którego część wpływów przeznaczona zostanie na zasilenie specjalnej pomocy dla bezrobotnych, projekt ustawy o uiszczeniu zaległych podatków bezpośrednich w naturze, skąd uzyskane środki przeznaczone zostaną w całości na pomoc dla bezrobocia, oraz

Prymas Polski wzywa do walki z kryzysem

Naczelnym obowiązkiem wszystkich jest niesienie pomocy bezrobotnym

(Dokończenie)

Wspierajmy bezrobotnych i biednych hojniej niż dotąd, nawet z tego, co w innych warunkach mogliśmy bez skrupułu zużyć dla siebie. W okolicznościach tak wyjątkowych powinniśmy się na rzecz bliźniego umieć ograniczyć nawet w tem, co słuszne i dozwolone.

Wspierajmy głównie w tych wypadkach, gdy chodzi o całe rodziny, w które dzisiejsze przesilenie godzi o wiele dotkliwiej, powodując nieopisany niedostatek i opłakane spustoszenia moralne. To też w Encyklice o małżeństwie chrześcijańskim Ojciec św. bardzo silnie podkreśla tę powinność słowami: „Jeżeli inne środki nie mogą zapewnić utrzymania rodziny, zwłaszcza licznej i nawiedzionej chorobami, chrześcijańska miłość bliźniego wymaga stanowczo by chrześcijańskie miłosierdzie uzupełniło, czego biednym nie dostaje, by zwłaszcza bogaci wspierali słabszych, by żyjący w dostatku wystrzegali się zbytecznych wydatków i nie trwonili niepotrzebnie majątku, lecz używali go na zachowanie życia i zdrowia tych, którym brak nawet rzeczy koniecznych“.

Wspierajmy stale i wytrwale, nie tylko w pierwszym porywie, ale przez całą zimę, przez rok, w czasie całego przesilenia. A zawsze chętnie, bez znużenia i przykrości, z wiary i miłości, w duchu ewangelicznego „chętnego dawcy“, którego „Bóg miłuje“ (2 Kor. 9,7).

4. Sprawa tak wielka, jak zapewnienie pomocy tysiącom bezrobotnym i ich rodzinom wymaga dobrego ujęcia organizacyjnego. Powstaje więc w tym celu pod protektorem moim i naczelnych władz wielkopolskich specjalny Komitet Wojewódzki pomocy bezrobotnym, którego siedzibą centralną będzie w Poznaniu będzie Związek „Caritas“. Na prowincji powstaną komitety powiatowe i parafialne.

Z tą organizacją będziemy współpracowali, jako z urzędowym organem pomocy bezrobotnym. Oczekuję zatem po moim wieloletnim Duchowieństwie, że wierne swym tradycjom pracy społecznej, nie tylko samo zasiądzie i działać będzie w komitetach ale że ich cele gorąco poleci ludności.

Do katolickich zrzeszeń dobroczynnych zaś, zwł. do Konferencji i Stowarzyszeń św. Wincentego oraz do parafialnych związków „Caritasu“ zwracam się z serdeczną zachętą, by stanęły w pierwszych szeregach komitetów pomocy, wnosząc w nie swego ducha, swoje doświadczenie i wyrobienie. W niczem nie zmieniająca ani swego ustroju, ani swego charakteru, nie wyrzekając się swych zasad specyficznych, ani swej samodzielności, niech w ramach komitetów pomocy bezrobotnym wykażą, że tak że w warunkach nadzwyczajnych i najcięższych

projekt ustawy o zwolnieniu od podatku cukru, który przekazany by został na cele tej pomocy, a w szczególności na dożywianie dzieci.

Na tem jednak nie wyczerpują się jeszcze wszystkie możliwości. Oczywiście w okresie kryzysu nie można zrobić wiele, nie można przedewszystkiem załatwić sprawy jednym lub dwoma posunięciami. Dla tego też, organizując źródła pomocy, rząd przeciwdziała również rozwojowi bezrobocia w tych wypadkach, kiedy to przeciwdziałanie nie stoi w sprzeczności z samą zasadą walki z kryzysem.

Takie właśnie zadanie mają projekty ustaw dotyczące czasu pracy oraz pracy młodocianych.

Rząd żywi nadzieję, że przyjęcie tych ustaw przez Sejm i amiejętne ich stosowanie przyczyni się do zahamowania wzrostu bezrobocia.

W okresach kryzysu gospodarczego wzmacniają się tendencje do korzystania z pracy młodocianych, mają one to samo źródło co naruszenie przepisów o czasie pracy, a w skutkach swoich prowadzą również do nadmiernego rozrostu bezrobocia w czasie kryzysu. Że tak jest, świadczy o tem fakt, że w niektórych zawodach istnieje liczba uczniów, równająca się liczbie czeladników, a nawet przekraczająca ich liczbę.

Na tem chciałbym zakończyć. Streszczając chciałbym jeszcze raz stwierdzić rzeczy następujące:

„Pracujemy w ciężkich warunkach“

Warunki naszej pracy są ciężkie ze względu na przewlekły kryzys gospodarczy, a jednocześnie wysoce skomplikowane ze względu na powiązanie naszego gospodarstwa narodowego z gospodarstwem światowym.

W takich okolicznościach pierwszym zadaniem polityki gospodarczej rządu jest dążenie do zabezpieczenia przed naciskiem kryzysu światowego tych części aparatury gospodarczej kraju, które posiadają w naszym układzie decydujące znaczenie dla przebiegu kryzysu u nas w kraju.

Finanse, skarb, waluta — oto najgłówniejsze części naszego aparatu państwowego i gospodarczego. Bolesne, lecz w porę zastosowane zarządzenia rządu w dziedzinie budżetowej nie tylko utrzymały, lecz śmiem twierdzić, wzmocniły zarówno całość naszego aparatu finansowego jak i naszą walutę, której pozycja dziś jest jeszcze mocniejsza niż kiedykolwiek przedtem.

wielceć umieją z bohaterką energią i nowoczesną rozpiętością zynu ideały katolickiego miłosierdzia.

5. Kryzys obecny zbiega się z wstępnym okresem wielkiej rozprawy o kulturę świata, owszem jest tej rozprawy istotną i ważną częścią. Dla nas musi być absolutnym pewnikiem, że tylko zwycięstwo idei Chrystusowej przywróci narodom trwałą i sprawiedliwy spokój polityczny i społeczny. Jedynie zwycięskie prawo boże wniesie w poważoną rodzinę narodów zaufanie i złączy zróżniczkowane i kłótniami stargane społeczeństwa w harmonijną całość, ustosunkowując należycie rzeczy doczesne do wiecznych, duchowe do ziemskich, przyrodzone prawa jednostki do praw społeczności.

To też przesilenie dzisiejsze powinno nam być dziejowym nakazem przygotowania zwycięstwa idei Chrystusowej przez badanie i przeżywanie Jego ducha, przez przyswajanie sobie i szerzenie katolickich zasad i pojęć społecznych. Epokowa Encyklika o nowym ustroju społecznym powinna stać się przedmiotem naszych rozważań, wykładów, konferencji, artykułów, broszur i prac literackich. W jej naukach tkwi klucz do zrozumienia tych konfliktów i wstrząsów, których skutki łagodząmy, a zarazem sposób ich ostatecznego rozwiązania przez oparcie ustroju społecznego nie na jednorodnych ludzkich systemach, lecz na odwiecznych zasadach i prawach.

Wzywam przeto moje drogie duchowieństwo, działacze Akcji Katolickiej i wszelkich organizacyj katolickich, by przy każdej nadarzającej się sposobności popularyzowali i rozpowszechniali rzeczoną Encyklikę.

Kończę słowami zachęty. Bezrobotnych zaklinam, by się nie poddawali zwątpieniu i mocno trzymali się Boga, wiedząc, że w imię Wspólnego Ojca niebieskiego i w duchu braterstwa Chrystusowego chętnie się z nimi łamać będziemy chlebem. Do reszty swoich ukochanych Diecezjan wołam z Chrystusem: „Bądźcie miłosierni, jako i Ojciec wasz niebieski miłosierny jest“ (Łuk. 6. 36.). Wszystkich zaś wzywam, by ufni w Opatrzność Bożą zachowali spokój i równą wagę, pamiętając, że rozporządzamy niepożyte siłami twórczymi, które przy pomocy Bożej i szła hetnym wysiłku narodu przeprowadzą szczęśliwie nową państwową i społeczną z toni burzliwych pod słoneczne lazury nadchodzących czasów. Był z Chrystusem a niewątpliwie „stanie się ucieszenie wielkie“ (Mat. 9,26).

Poznań, dnia 24 września 1931 roku.

(—) August Kard. Hlond.

Nota: Wilełbnemu Duchowieństwu polecam odczytanie odezwy w najbliższą niedzielę.

Okoliczność ta ułatwia Państwu zadanie, bo daje mu do ręki dobry, niezawodny oręż do walki z trudnościami gospodarczymi, bo buduje wiarę narodu w swoje siły i zaufanie zagranicy.

Drugim zadaniem polityki gospodarczej rządu jest zabezpieczenie przed naciskiem kryzysu światowego naszego rolnictwa, naszej podstawowej dziedziny gospodarstwa narodowego.

Wprowadzana w swoim czasie ochrona celna płodów rolnych, odpowiednia organizacja eksportu, rozważna państwowa polityka interwencyjna na rynku zbożowym, wreszcie wzmożenie, staraniem rządu obsługa kredytowa realizacji zbiorów osiąga swój cel. Dziś rolnictwo polskie jest w dużej mierze zabezpieczone od niszczycielskich wstrząsów kryzysu światowego i stopniowo zaczyna dźwigać się z kryzysu.

Okoliczność ta stwarza warunki ożywienia w innych dziedzinach życia gospodarczego.

Pomoc państwowa dla przemysłu i handlu, udzielana bądź to w postaci zamówień kredytowych i gwarancji, bądź w postaci wzmożonej ochrony celnej, bądź też w postaci współdziałania przy zawieraniu układów międzynarodowych, tworzeniu i usprawnieniu organizacyj gospodarczych — uchroniła od skutków kryzysu wiele zakładów pracy, zmniejszając w ten sposób nieuniknione w warunkach obecnych straty w gospodarstwie narodowym i przeciwdziałające rozrostowi bezrobocia.

Wreszcie — uzupełnić należy powyższy obraz sytuacji wskazaniem na jeden doniosły i wysoce do datni moment. Jest nim karność organizacyjna, jaką okazało społeczeństwo, przyjmując ze zrozumieniem dotkliw nieraz zarządzenia rządu, nakazane przez interes Państwa i przedewszystkiem spokój i rozważa, jakich dawało i daje ono dowód w okresie obecnym, który w innych krajach przyniósł już aż nadto przykładów poddawania się zdenerwowaniu i psychozie.

Uważam za swój obowiązek podkreślić z całym uznaniem te pocieszające objawy.

Na tym więc całokształcie sytuacji którą starałem się tu przedstawić, na tych wynikach już do tychezas przez rząd osiągniętych i wreszcie na tych ostatnich objawach siły moralnej naszego społeczeństwa — sądzę, iż możemy oprzeć dziś przekonanie, że jesteśmy na dobrej drodze do przezwyciężenia przeżytych trudności gospodarczych.

CHOJNICE I POWIAT

Chojnice, dnia 5 października 1931 r.

Zamiast „Rolnika Pomorskiego“

dołączamy do numeru dzisiejszego „Regulaminy targów małych miast Chojnic“, nader ważny dla rolników powiatu naszego.

NARODOWA ORGANIZACJA Kobiet URZĄDZA KURS ROBOT RĘCZNYCH.

Pierwsza lekcja odbędzie się w wtorek dnia 6. 6. 31 r. w lokalu p. Węsierskiego o godz. 8-mej wieczorem. O liczne przybycie członkin jak i sympatyków prosi Zarząd.

Strzelanie pocztowe P. W.

Założone wśród powozowców P. W. bardzo pomyślnie się rozwija. Wczoraj na strzelnicy wojskowej (plac Hilmara) odbyło się strzelanie. Najlepszym strzelcem okazał się por. rezerwy p. Gutkowski, zdobywając 51 punktów. Przy strzelaniu obecni byli pp. naczelnicy Cwiejkowski i Mejer. Pan na czelnik Cwiejkowski w swej krótkiej przemowie, wskazał na wielkie zainteresowanie się strzelaniem wśród urzędników pocztowych i naogół dobre wyniki osiągnięte w strzelaniu. Rozdania nagród dokonał p. Gulgowski, wręczając najlepszemu strzelcowi serwis, oraz pozostałym szereg nagród wartościowych.

DALSZE ROZGRYWKI PIŁKARSKIE — DALSZE SENSACJE.

Wczorajsze rozgrywki o mistrzostwo Chojnic, przyniosły dwie dalsze niespodzianki. Do walki stały „Sokół“ — „Chojniczanka“. „Chojniczanka“, która według przepowiedni różnych „proroków“ miała zejść z boiska pokonana, po grze bardzo ofiarnej uzyskuje ze „Sokołem“ wynik remisowy 2 : 2. Drugie spotkanie S. M. P. — „Grom“ po bardzo spokojnej i dobrej grze kończy się wygraną S. M. P. w stosunku 3 : 2. Gra obu tych zespołów znalazła pełne uznanie, gdyż grano bardzo spokojnie i w reszcie bez tych w Chojnicach modnych zamierzeń jeden na drugiego. O zwycięstwie S. M. P. rozstrzygnęły ostatnie 10 minut, w których padły dwie ostatnie bramki dla S. M. P. Tabela rozgrywek wygląda następująco:

- I. „Sokół“ 3 punkty ze stosunkiem bram 7 : 4
- II. S. M. P. 3 punkty ze stosunkiem bram 4 : 3
- III. „Chojniczanka“ 2 punkty ze stos. bram 3 : 8
- IV. „Grom“ 0 punktów ze stosunkiem bram 4 : 8

NOWY SAMOCHOD KASY CHORYCH.

Okręgowy Związek Kas Chorych zmontował pierwszy w Polsce typ samochodu osobowego sanitarnego na podwoziu „Tatra“ Typ ten nie jest jeszcze znanym a jako wynalazek polski znajduje niewątpliwie bardzo szerokie zastosowanie. Samochód ten nabyła Okręgowa Kasa Chorych w Chojnicach do transportu chorych.

UTWORZENIE TOW. PRZYJACIÓŁ „STRZELCA“

Na zwołaniem przez p. starostę dr. Zaleskiego ze braniu organizacyjnym Przyjaciół Zw. Strzeleckiego, w którym wzięło udział przeszło 60 osób, utworzono na terenie Chojnic Towarzystwo Przyjaciół Strzelca. Wybrano zarząd w składzie następującym: prezes p. dyr. Kozubski, wiceprezes p. Pruszek, właśc. dóbr, sekretarz p. Karpus, nauczyciel, skarbnik p. Libiński. Członkiem zarządu na okręg wiele wybrano p. Kozłowski, na okręg Brusy p. wójta Januszewskiego, na okr. Chojnice p. mecenas Radwańskiego, na okręg Czersk p. Kapiszewskiego, kierownika szkoły.

Komisję rewizyjną stanowią pp. Chrzanowski z Zbenin, Zak, kupiec z Chojnic, Piechocki, dyr. szkoły w Pawłowie. Zastępcy: Śliński, kier. szkoły w Gliśnie, Handt, dyr. rzeźni.

PRZENIESIENIE BIUR POMORSKIEJ IZBY ROLNICZEJ.

Podaje się do wiadomości P.P. Rolnikom i zainteresowanym, iż z dniem 1 października br. biura Pomorskiej Izby Rolniczej zostały przeniesione i mieszczą się obecnie w Toruniu przy ulicy **Sienkiewicza nr. 10.**

Obecnie biura wszystkich wydziałów są scentralizowane oprócz Laboratorium Chemicznego, które jak poprzednio ma swoją siedzibę przy ulicy Szopana 22.

POMORSKA IZBA ROLNICZA.

Z URZĘDU STANU CYWILNEGO.

Dnia 3 bm. zostało w tut. Urzędzie Stanu Cywilnego zgłoszone: urodzenia: robotnik Ignacy Kędziercki, córka Irena Joanna, 3 nieślubne urodzenia.

Zgon: robotnik Franciszek Rewoliński w wieku 86 lat z Pomorskiego Zakładu dla Krajowych Ubogich.

Ślub: czeladnik rzeźnicki Ignacy Biesek i Anna Mueller oboje z Chojnic, robotnik Stanisław Bak i robotnica Gertruda Knitter z Chojnic.

Powiat

ODPUST.

Ostrowite. — Parafia nasza obchodziła wczoraj uroczyste odpust Matki Boskiej Różańcowej. Kilku księży z sąsiedztwa wysłuchało licznych wiernych którzy wczoraj przystępowali do Stołu Pańskiego.

OŚRODEK ZDROWIA.

Lipienica, pow. chojnicki. — Wydział Powiatowy w Chojnicach zaangażował jako lekarza sejmikowego i lekarza Ośrodka Zdrowia w Lipienicy dr. Duniewskiego. Dr. Duniewski ordynować będzie codziennie w Lipnicy, — przyczem obejmie opiekę lekarską nad b. częścią człuchowską obejmie opiekę mi przychodnię dla matki i dziecka oraz przychodnię przeciwgruźliczą. Do pomocy przydzielone zostały p. dr. Duniewskiemu 4 zakonnice. Również utworzono w Lipienicy w ostatnich dniach ochronkę dla dzieci, którą narazie pomieszczono w gmachu szkoły powszechnej.

Z diecezji.

POCZĄTEK ROKU STUDJÓW W SEMINARIUM DUCHOWNYM.

Nowy rok studjów w Seminarjum Duchownym poprzedziły 3 dniowe rekolekcje, których udzielał O. Gołębiowski z Towarzystwa Jezusowego. Rekolekcje zakończyły się w środę mszą św. celebrowaną przez J. E. Ks. Biskupa Ordynariusza.

Posć kleryków wynosi obecnie 155 na czterech kursach. Liczebność każdego kursu przedstawia się następująco: kurs II — 44, III — 36, IV — 43, V — 32. Kurs I, na który przyjętych zostało 40 mianowców, rozpocznie studia z początkiem stycznia 1932 r.

ŚWIĘCENIA.

W czwartek po poł. udzielał J. E. Ks. Biskup Ordynariusz pierwszej tonsury 39 alumnom kursu II. Nazajutrz klerycy kursu III w liczbie 33 przyjęli w czasie mszy św. z rąk Arcypasterza święcenia ostjariatu i lektoratu, a w sobotę dwa dalsze święcenia mniejsze — egzorcysty i akolity.

W niedzielę udzielił J. E. Ks. Biskup Stanisław Wojciech w kaplicy Seminarjum Duchownego święceń subdiakonatu 6 mianowcom. Są to ks. ks. klerycy: Gajkowski Jan, Kita Józef, Kłonkowski Wojciech, Labuda Bronisław, Osowski Jan, Romanowski Franciszek.

W tymże dniu święcenia diakonatu odebrał ks. subdiakon Glock Otton.

WYJAZD KS. KS. BISKUPOW

W niedzielę wyjechali do Częstochowy na zjazd biskupów Polski J. E. ks. Biskup Ordynariusz i J. E. ks. Biskup sufragana Dominik.

Głód - bieda - nędza

czeka każdego, kto nie uwzględni

w pierwszym rzędzie

wyrobów krajowych

bo pomnaża biedę w kraju!

Związek Obrony Przemysłu Polskiego POZNAŃ ul. Rzeczypospolitej 1.

Zgon króla herbaty Liptona

Londyn. — Zmarł Tomasz Lipton znany angielski „król herbaty“ w 82 r. życia.

Lipton urodził się jako syn biednych rodziców W 17 roku życia pojechał „na gapę“ do Ameryki i pracował tam jako robotnik. Oszczędzwszy 100 funtów wrócił do Glasgow i otworzył sklep spożywczy, który w 22 latach rozwinął się do rozmiarów olbrzymiego koncernu, zakupionego w końcu przez pewne towarzystwo za sumę 2.500.000 funtów czterl. W r. 1888 był w Rosji, gdzie wystarał się o dostawę środków żywności dla miljonowej armii. W rok później rozpoczął handel herbatą; zakupywał planacje herbaty i prowadził je na własną rękę. W krótkim czasie pobit konkurencje najstarszych firm angielskich.

Powodzenie swe zawdzięczał Lipton głównie swej pracowitości (bez wytchnienia po 12 godzin dziennie) i wielkiej pomysłowości w dziedzinie reklamy. Zasada jego było pracować bez współnika; nie pozyczać pieniędzy.

Podczas roku jubileuszowego cesarzowej Wiktorji ofiarował 100.000 funtów na cel dobroczynny; odtąd miał wstęp do najwyższych kół londyńskiego towarzystwa i stał się przyjacielem księcia Walji późniejszego króla Edwarda. W r. 1889 nadano mu szlachectwo.

Znany był jako miłośnik sportu żeglarskiego; od r. 1898 starał się pozyskać zdobyty przez Amerykę puchar, co go kosztowało około 250.000 funtów i pomimo to się nie powiodło.

Pomimo podeszłego wieku — liczył 81 lat — do ostatniej chwili sam prowadził swe olbrzymie przedsiębiorstwo.

DZIŚ OPERETKA „SZALONA MIMI“.

Arcywesłowa operetka odegrana zostanie w poniedziałek dn. 5 bm. przez zespół art. teatru grudziądzkiego. Nader wesoła, treściwa oraz melodyjna szlagiery w doskonałym wykonaniu, zapewniają jej wielkie powodzenie. Reżyserja p. St. Zięciakiewicz kapelmistrz Z. Borkowski, Początek przedstawienia o godz. 8,15 wiecz. Bilety wcześniej nabywać można w Księgarni „Dzień Pomorskiego“.

Trocki internowany

Berlin. — „Tempo“ donosi ze Stambułu, iż władze tureckie internowały Trockiego w twierdzy wojkowej. Podobno internowanie nastąpiło na skutek zabiegów władz angielskich w Indjach, które otrzywały wiadomość, iż Trockij nawiązał kontakt z Amanulehem i łącznie z nim planuje wystąpienie zbrojne.

Złoto płynie do Francji

Nowy Jork. — Guaranty Trust Company wysłał w ciągu 24 godzin do Francji 23.257.230 dolarów w złocie.

Z KINA

KINO NOWOŚCI (dźwiękowiec).

„ARKA NOEGO“ — dramat miłosny Alzarki i Amerykanina, osnuty na tle wstrząsających przeżyć podczas Wielkiej Wojny na froncie francuskim wśród działań i rozwydrzonych bestyj ludzkich. Ścinająca krew w żyłach, groźna katastrofa kolejowa na linii Paryż — Konstantynopol. Powiązana z dramatem epoki współczesnej czarowną nicią nieśmiertelnego uczucia snuje się wśród błyskawic gniewu Bóżeego, oszalałych wód potopu i zwierzęcego gwaru pogańskich orgij historia pierwotnej miłości Jafeta, syna Noahowego i cudnej Mirjam, oddanej na ofiarę okrutnemu bóstwu. Miłość współczesna i miłość legenda... Miłość, która nigdy nie umiera.

Gielda Płodów Rolnych w Poznaniu

Poznan, dnia 3. X. 1931 r.

Warunki: samociel, ładunek wagon, dostawa zaraz, w 100 kg., w 100 tył.

Żyło	22,0 — 22,50
Pszenica	19,50 — 20,50
Jęczmień przemysłowy	19,00 — 20,00
Jęczmień browarowy	23,50 — 24,50
Owies nowy	19,50 — 20,50
Mąka z. 65% wł. work.	33,00 — 34,00
Mąka p. 65% wł. work.	31,50 — 33,50
Otręby żytnie	12,50 — 13,25
Otręby pszenne	11,75 — 12,75
Otręby pszenne (grube)	12,75 — 13,75
Rzepak	28,00 — 29,00
Groch Victoria	21,00 — 24,00
Groch Folgera	23,00 — 25,00
Ziemniaki jadalne	2,30 — 2,50

RUCH w TOWARZYSTWACH

ZEBRANIE TOW. POWST. I WOJAKÓW IM. GEN. JOZEFA HALLERA w CHOJNICACH odbędzie się w środę dnia 7 października br. o godz. 8,15 w salce p. Seydy.

Na porządku obrad między innymi wykład p. Pytlika.

O liczny udział prosi **ZARZĄD. ZA WOLNOŚĆ!**

Zebnanie Narodowej Organizacji Kobiet odbędzie się w środę dnia 7 października o godz. 8-mej wieczorem w lokalu p. Węsierskiego ul. Batorego 1 Referat wygłosi p. Szambelanowa Sikorska. O liczny udział członkin jak i sympatycek prosi Zarząd.

Koło Matek. — Dnia 7-go października o godz. 4-tej popołudniu odbędzie się zebranie „**Koła Matek**“ przy miejskim gimnazjum żeńskim. O czym zawiadamia wszystkie członkinie i matki uczennic, oraz prosi o liczne zebranie się. Zarząd.

Towarzystwo Mężczyzn Katolików. — W poniedziałek, dnia 7 bm. o godz. 8-mej wieczorem w szkole powszechnej, w gabinecie geograficznym Nr. 11, drugie piętro zebranie Tow. Mężczyzn Katolików parafji chojnickiej Wykład na temat: „Historja wojny gazowej — gazy bojowe“ (z przezroczeniami) wygłosi p. Karpus.

O liczny udział członków prosi Zarząd.

Koło Podoficerów Rezerwy Chojnice. — Zebranie miesięczne odbędzie się, dnia 6. 10. 31 r. o godz. 20,30 u kol. Jądzewskiego plac Jerzego 5. Uprasza się o przybycie wszystkich kolegów.

Jedność! Zarząd.

MĘSKIE TOWARZYSTWO ŚW. WINCENTEGO A PAULO. — W niedzielę, dnia 4 października br. o godz. 16-tej zebranie w klasztorze, na które szanownych członków uprzejmie się zaprasza Zarząd.

T. G. „Sokół“ Oddz. Gimnastyczny. — Ćwiczenia odbywają regularnie we wtorki i czwartki ćwiczenia o godz. 8 wiecz. w hali gimnastycznej przy placu Piastowskim. Wszyscy drub wie winni się stawić bezwzględnie.

T. G. „Sokół“ Oddział Młodzieży. — Ćwiczenia odbęda się regularnie w środy i soboty o godz. 8-aj wiecz. w sali gimnastycznej przy placu Piastowskim. Przybycie bezwzględnie wszystkich konieczne. Nowych członków przyjmuje się na miejscu. Czolem! Kierownik sekcji.

W sobotę, dnia 3. bm. o godz. 1,15 po poł. zasnęła w Bogu po długich, ciężkich cierpieniach, opatrzona kilkakrotnie Sakramentami św. nasza ukochana i troskliwa matka ś. p.

Marjanna z Chechłowskich Dalecka

przeżywsza lat 65.

O czem donoszą w ciężkim smutku pograżenie
dzieci

Chojnice, Brodnica, Grudziądz i Małe Bałówko
w październiku 1931 r.

Eksportacja zwłok do kościoła parafjalnego w Chojnicach
odbędzie się w środę, dnia 7. bm. o godz. 8.30 z domu żałoby,
ul. Nowemiasto nr. 7. następnie pogrzeb.

Przetarg przymusowy

W wtorek dnia 6. X

31 r. sprzedam najwięcej

dającemu za gotówkę:

1) w Krajantach o godz. 9.

17 gęsi

2) w Nowej Cerkwi o godz.

12-tej przed sołectwem

1 siewnik, 1 młódkarkę,

ca 10 fur żyta niewymłó-

conego, ca 13 fur koni-

czynny, 1 pianino, ca 50

fur pszenicy niewymłó-

conej, ca 10 fur owsa

niewymłóconego, 1 stół

dębowy, 1 bibliotekę,

1 powózkę

3) w Sternowie przed so-

łectwem o godz. 14,30

1 wóz roboczy, 1 po-

wózkę, 1 parownik.

W. Kowalski

Kom. sąd Chojnice 2273

Poszukuję zaraz

starszego

czeladnika

piekarskiego

który pracował najmniej

3 lata jako czeladnik, do

samodzielnego prowadzenia

piekarni.

Zgłosz. z odpisami świad-

ectw i zaświadczeniem do

eksp. Dzien. Pom.

Sklep

do benzyny,

okowity, e. t. c. na Szosie

Gdańskiej do wydzierż-

wienia Sosa Kościelna 1.

Kwitające:

fiolki alpejskie

chryzantemy

pięciopali

róże

kwiaty cięte

kosze z kwiatami

kwiaty liściaste

wieńce

poleca tanio

L. Howe

Ogrodnictwo

Człuchowska 53

Dobrze utrzymane

plaszcz

damskie i dziecięce

korzystnie na sprzedaż

Gdzie wskaze eksp. Dzien. Pomorskiego.

Dobrze utrzymane

futro

męskie

dla średniej figury tanio na

sprzedaż.

Zgł do eksp. Dzien. Pom.

Zgubiono

pomiędzy Tucholą a Chojnicami

tylny numer rejestracyjny

samochodu P. Z. 44 309.

O zwrot prosi

„Lukullus” fabryka cukr. i czekol. Bydgoszcz,

Poznańska 16. Tel 1670

W środę 7 bm. o godz. 7.30

jedzenie kiszek

Hotel Engel

DRUKARNIA
„Dziennika Pomorskiego”
Chojnice, ulica Człuchowska nr. 13.

Wykonuje
wszelkiego rodzaju

druki

jak: formularze urzędowe
dla przedsiębiorstw, druki
reklamowe, zaproszenia i
plakaty dla towarzystw,
wizytówki i wszelkie prace
wchodzące w zakres dru-
karstwa. Dostarczamy druki
wykonane fachowo, czysto
po cenach najniższych rów-
nież i w niemieckim języku.

Urzędowy
Rozkład Jazdy
na okres zimowy 1931/32

poleca

Księgarnia Dziennika Pom.

Zgubiona

książeczkę wojskową
oraz kartę mob., na
nazwisko

Franc. Pofelski,

wydana przez P. K. U.

Kościelna, **unieważ-**

niam.

Karty do gry

do nabycia

w księgarni

Dzien. Pomorsk.

Na wagę sprzedają

Perfumy, wody kolońskie,
kwiatowe wody kolońskie
zwykle. Wody do ust. Wody
na włosy.

Drogerja - Perfumerja

Bracia Hubert

wł. J. Hubert

Chojnice Pom.

rok zał. 1894 Tel. 219

KINO NOWOŚCI

W poniedziałek i w wtorek o g. 8.15

5. i 6. bm.

Najpotężniejszy film dźwiękowy
świata p. t.

Arka Noego

W rolach głównych:

George O'Brien i Dolores Costello

Wstrząsający dramat osnuty na tle przeżyć
podczas wielkiej wojny. — Miłość która
nigdy nie umiera.

Ceny normalne — Balkon 1.50 zł.
Rezerwowe 1.25 zł — I. miejsce 0.80 zł.

We wtorek dnia 6 bm. o godz. 3.30
przedstaw. dla dzieci i młodzieży potężnego
filmu dźwiękowego p. t. **Arka Noego.**

Prima

Sardele hol.
sardynki w oliwie
pasta sard.

kapary
konserwy jarzyn.

grzyby
szampignony franc.

sery

wyбір w gatunkach **świeżo palonej**

kawy

Dom wysyłkowy

Mercur, - Chojnice.

Ważne dla obuwników!

Prowadząc sprzedaż obcasów gumowych „WESTA”

powiększycie obroty na obuwiu.

Do każdej pary obcasów gum. „WESTA”

podajemy bon premijowy.

Okazielem 12-tu bonów z obcasów męskich,

lub 24-ech bonów z obcasów damskich otrzyma

za darmo kosztowną premję.

Obcasy gumowe „WESTA” nadają się do

wszystkich modeli obuwia zarówno krajowych jak i

zagranicznych. Są wyjątkowo trwałe a przytem tanie.

Wyłączna sprzedaż w firmie

Teodor Klein, Chojnice ul. Gdańska 8.

Mydła toaletowe

Nadzwyczaj wielki wybór. Wyroby
znanych pierwszorzędných fabryk
tak krajowych jak i zagranicznych. W
użytku oszczędne i udelikatniające cerę.
po najniższych cenach poleca

BRACIA HUBERT

właśc. Juljan Hubert

Drogerja — Perfumerja

CHOJNICE (Pom.) Gdańska 18

Rok zał. 1894 Telefon 219.

Proszę zwrócić uwagę na okna wystwne.